

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetés-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; **Pesten:** Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilntér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.**Mi kellene, ha volna.**

(R.) A mit e tekintetben közelebb tárgyaltunk, az hasonlítva nehézség nélkül létesíthető; annál nehezebb feladat lenne azt megteremtteni, a miről ez alkalommal szólnunk.

Egy megyei központot értünk.

A tulságos centralisationnak barátai nem vagyunk, legyen élet úgy politikai, mint közigazgatási tekintetben az ország minden izében; de szintugy idegenkedünk a de centralisatio tulságaitól, mert a végleg szétmállott erő se nem kél, se nem kelt.

E szerint a megyei, a provincialis tevékenységnek is pártolói lévén, ezt úgy értjük, hogy a megye, a vidék ereje végkép a községekbe bele ne fuladjon, hanem megmaradván ezeknek is a magok köre, a megye, a vidék birjon körülmények szerint központtal, mely viszont azon feladatok megoldására van hivatva, melyek csak kivételesen, csak concentrált erőfeszítéssel megoldhatók.

Non possumus omnia omnes, — mindenütt mindent létrehozni nem lehet, s mivel nem lehet, bizonyos ügyek elforgácsolt erővel,

vagy soha nem létesülhetnek, vagy létesülnek, de hasznuk, eredményük jelentéktelen.

Igy például a magasabb nevelés mindig félszeg marad, ha a tanulók egyszersmind az urbanitás befolyása alatt nem állanak. De a tanerők is nehezebben resolválják magokat oly helyen letelepedni, hol a fűradozó elme a műveltebb társadalmi életben ujlást nem talál. Az ipar csak nagyobb központokban nyerhet életet; a kereskedés számára beruházásokat minden faluban szintén nem lehet tenni, de magok a kereskedés közegei, mint a társadalom műveltebb osztályához tartozók csak oly helyt hajlandók letelepedni, hol magasabb igényeik kielégíthetnek; a haladásnak lényeges feltétele, az emberek sürü érintkezése, eszmeeseréje csak az intelligencia tömegesülésével képzelhető; az egyleti élet fel nem virágozhat, ha egy-egy ülés contingensét tíz négyszög mértöldnek kell előteremtteni; csak magasabb társadalmi politikai élet képes nemes ambíciókat kelteni s aktiora serkenteni; a művészet csak tömegesen együtt élő művelt ember által letelepíthető, mi nélkül legfeljebb vándor színészek mulattathatják koronkint, kétséges

műbecsü előadásaiikkal színek, félszerek alatt szintén kétséges műérzékü közönségöket — végre a sajtó, a mindent tárgyaló, mindenre figyelő és figyelmeztető, mindent ellenőriző sajtó is, csak ott nyerhet működési tért, hol magasabb élet pezsg.

Ime az okok, melyeknél fogva minden egyes vidéknek, megyének központra van szüksége.

Békésmegyének ez idő szerint központja nincs s ilyen megteremtése annál nehezebb, mert községei többnyire egyenkint erősek, s egymástól nagy közök által lévén elválasztva, külön életet élni vannak megszokva, mint a hajdani görög városok. Így p. van egy főiskola Szarvason, a megye székhelye Gyula, míg a kereskedés főpontja határozottan Csaba.

S mi a következés? először az, hogy e hatalmas községekben még csak arra sincs kilátás, hogy a kezdetleges, a viszonyoknak semmiképp meg nem felelő paraszti-ráskodást, egyilletékes rendezett tanács váltassa fel; a főiskola végleg falura van kárhözhatva; a megye székhelye a megye szélén az igényeknek szintén meg nem felel; Csabán a kereskedés gyakran feneketlen sárba

TÁRCA.**Emlékezzünk régiokról.**

A Szacsvai Sándor által 1787-ben Bécsben megalapított s jóval később dr. Decsi Sámuel és Pánczél Dániel által szerkesztett „Magyar kurir” 1806-ik évi folyamának 28-ik számában, egy a megye által azon időben szervezett nemesi felkelő seregéről szóló terjedelmes tudósítás közöltetik. E közleményt, mint szorosabban megyénk multjára vonatkozót, nem tartjuk érdektelennek lapunkban is közölni, még pedig egész terjedelmében s az eredeti irmodor s helyesírás szoros megtartásával.

A kérdéses tudósítás, az említett 1806-ik év március hó 28-ik napjáról kelt s következőleg szól:

„Iratott Békés Vármegyéből. — Pozsonyban tartott Ország Gyűlésében díts őseinek vitéz s példás nyomdokit egy szívvvel s lélekkel oly idő pontban követni leg szebb kötelességének tartván a Magyar Nemzet, a minőben a dühös ellenség Királyára rohanó fegyverével már szabad Constitutióját is meg szegni, és emészteni igyekezett volna; nagy lelkehez leg hathatósabb segedelmet hozni akarván; önként, Királyához viseltető hiveségéből s hazájához vonzó szeretetéből Insurrectiót ajánlott; mellyek némü némü közönséges organisatiója és rendbe hozása után, a Nemes Békés Vármegyei Nagy Méltóságú Fő Ispány Méltóságos Szent Györgyi Horváth Zsigmond Ur Eő Excellentiája, a nagy érdemü Méltóságos Báró Wenckheim József, és Vitézlő Vidovits György Fő Jegyző Megyebéli Követ Urakkal Megyéjékbe vissza térvén, 18-ik Novemberben a fent említett Nagy Méltóságú Fő Ispány Urnak Elölülése alatt

tartott köz Gyűlésben olly intézetek tétettek az azon Megye környülállásaihoz legjobban alkalmaztatott Rendszabások, a Haza szeretetére gerjesztő beszédek, és a földes Uraságoknak nem kémélt adományaik által, hogy a Haza dítsőségét fent tartani igyeksző Nemes serég minél előbb lábra állítatván, hathatósan használtathasson. Volt is hamar következő sikere ezen szent intézeteknek, mert 9-ik Decemberben tartott köz Gyűlésben a Méltóságos Báró Wenckheim József Urnak személyes fel áldozásában történt Nemes és Hazafiúi buzgósággal tellyes példáját a Megyebéli Hazafiak olly annyira követték, hogy 11-dikén az Insurrectió számára Békésre és Csabára lovakat öszve venni ki küldött solennis Deputatió nál számossan iratták fel neveiket a vitézek, szaporodott itten a lovasoknak valamint a Gyalogoknak egy forma nemes tüztől fel gerjesztetvén napról napra a száma olly annyira, hogy Dec. 20-dikáig, nem tsak a gyalogság hanem a lovasság is egész számmal ki állott. De meg nem elégedvén azzal a Nemes Megye, hogy Királyához hiveségét, Hazájához pedig szeretetét bővebben ki nyilatkoztatassa azon törekedett, hogy kötelességen felesleg egy egész Svadronyt ki állithasson; tsak hamar véghez is vitte azon igyekezetét, mert Decemb. 25-dikéig ki állitván egész számmal a Nemes Svadronyt, s aztat Méltóságos Báró Wenckheim József Fő Strázsamester Ur hazafiúi buzgóságába s szeretetében ajánlván, Csabára mintegy a Megyében katonai gyakorlásokra leg alkalmasabban helységbe quartélyra ki küldötte, a hol a fent nevezett Vezér Urnak hazafiúi szeretettel tellyes szép bánás módjával annyira fel gerjesztette a Vitézeket a fegyver viselésre s a szép vitézi vi-

seletre, hogy tsak kis idő alatt el nem híhető előmeneteleket tettek légyen; mindennemü katonai gyakorlásokba lehetett volna is reményleni, hogy nem tsak a tiszték hanem kiki a köz vitézek közül is a szép vitézi tűznek s viseletnek leg szebb koszoruját érdemlette volna, ha az idő közben az ellenséggel meg köttetett békesség ezen hazafiúi szolgálatra való készséget e mostanság szükségtelennek nem tette volna.

A Nemes Megyéhez érkezett Felséges Nádor Ispányunknak a Nemes seregeinket haza bocsátani kívánó parancsolatja fel olvastatván a közgyűlésben, azon végzés tétetett, hogy a Csabán quartélyozó és fegyver gyakorlásban egész mostanáig legnagyobb igyekezettel foglalatoskodó Nemes Svadrony Februáriusnak 8-kán oly készülettel jöjjön be Gyulára, hogy a Felséges Urunk által az óhajtott békességnek megköttetéséért 9-dikére rendelt Te Deum Laudamusnál egész parádéval, tisztességgel, s ájtatossággal ló háton a templom előtt meg jelenhessen. Meg is jelent oly tisztán s szép rendekbe, hogy az öszvegyült Megyénk Nemes Rendei, hol az igazi Magyar válogatott Népek szépségét, s győzni kívánó tekintetét, hol annak, lovainak s fegyverének csinoságát, s hol a legszebb Rendtartást s vigyázatot csudálni nem győzték, meg is töltötte az öszve gyült karoink sziveit oly annyira örömmel, hogy az egész Svadronybeli Vitézeknek dupla Löhungot önként maguktól resolválni kegyesen méltóztattak. — Meg nem elégedvén azon jutalom adással az egyben gyült Tekintetes Karok, a meg elégedéseknek nyilvánosságabb jeleit s bővebb jutalmát kívánták avval adni, hogy 10 dikban reggel 8 órakor a Vármegye Haza eleibe artzba fel állitvatván az egész Nemes Svadronyt

fuladva, melyből az a 600 ölnyi kőut csak nagyon keveset fogja kiemelni.

Szóval: a megye ereje elvan forgácsolva s részleteiben meghalni sok, élni, vagy épen kellőleg haladni — kevés.

Képzelnék ellenben Csabát a megye székhelyével, a szarvasi főiskolával, rendezett tanácsal, mert az ez esetben okvetlenül befogna következni, s képzelnék, hogy a megerősödött intelligencia támogatásával az a tanács folytonosan a város az ipar, kereskedés, confort, művészet emelkedett igényei kielégítésén fáradoznék; képzelnék, hogy a vidéki vagyonosabb osztály a téli időnyire Csabára beköltözni érdemesnek tartandja, s nincs kétség benne, hogy ily módon rövid néhány év alatt oly központot teremtettünk, melyben az élet erős liktetése az egész megyére jótékonyan kihatna.

Mert ne tartsunk attól, hogy ily centrum a többi községekre kártékonyan hatna, az ily felfogás hasonlítana p. a fuvarosokéhoz a kik attól tartottak, hogy a vasut kenyerüktől fogja megfosztani. Ellenkezőleg egy megyei központ az egész megyére termékenyítő hatást fogna gyakorolni kétségteletlenül.

Részüinkről egész heviinkkel át adjuk magunkat ezen kép hatásának, pedig — boldog isten! — ki tudja lesz-e s mikor lesz ez eszme megvalósítva...! hogy legyen, ahoz a megye lelkes, áldozatkész, a valódi érdeket felfogó, a falutoronyi fogalmaktól ment összeműködése kívántatnék...

Mindazonáltal kétségbeesni nem akarunk! A jelen szétmálott, elszigetelt helyzet hátrányai, ellenben egy erőteljes központnak bizton várható sokszerű, gazdag eredménye oly ellentétek, oly kézzelfogható különbségek — mikép lehetlennék tartjuk, hogy a megye közönsége a kettő között eligazodni ne tudjon, s magát az utóbbira elhatározni sokáig késlekedjék.

S bár ki, vagy kik legyenek e fontos, határozó ügy körüli küzdelem tirtausai, mi őket most akkorra teljes szívből üdvözljük s üdvözljük a napot, melynek su-

garai Csabával mint a megye központi városával találkozandnak.

Franciaországi események.

A francia nemzetgyűlésnek szándoka, üléseit ezután is Versaillesben tartani, ez okból határozatba ment Versaillest belevonni Páris körsáncába, miáltal egyrészt Versailles volna megóva a netalán behatoló ellenség támadásai elől, másrészt maga az ellen, tiszteletteljes távolban levén kénytelen maradni az erődítvények ágyuinak torkától, pár mértföldnyivel nagyobb körben kénytelen a várost ostromzárolni. — A Mont-Valerien, a két Bruyeres, Sévres, Meudon és Chatillonál fekvő szép stratégikus helyek mind befoglaltatnak e körsáncolatba. — Versailles-on tul pár elsőosztályú táborhely fejeznék be az erődítvények sorozatát. — Páris környékét a német hadak september előtt aligha fogják odahagyni. — Párisban e hó 15-én Napoleon tiszteletére csupán a St. Augustin templomban tartott mise, melyre számos bonapartista megjelent. A nemzetgyűlésben az újonczási törvényjavaslat feletti jelentés beterveztetett. E szerint a kötelező hadszolgálat 20—40 éves korig állapítatik meg; a helyettesítés eltöröltetik; a zászló alatt levő katonák nem gyakorlandják a szavazatjogot; a nemzetőrség feloszlatatik. A haditörvényszékek folytatják működésüket. Descamps és Ulysse Parent vádlottak kihallgatottak. A kihallgatott tanuk Parent javára vallanak. Hiszik, hogy a poroszok a Párisal határos departementokat 14 nap alatt odahagyandják.

A „Bien public“ értesülése szerint Rouhernél a császárság alatt szerepelt vezérferfiak több rendbeli értekezletet tartottak, hol a bekövetkező restauratio esetében követendő rendszabályokról hoztak határozatot. Különös figyelmet fordítanak a munkás-osztály igényeinek leendő kielégítésére, mint melynek támogatása nélkül a restauratio, ha véletlenül bekövetkeznék is, — tartós nem lehet.

a nagy érdemű Fő Jegyző Vitéz Vidovics György Ur által haza nyelven tartott szép s hathatós következendő beszédben nyilatkoztatták ki tellyes meg elégedéseket:

Méltóságos Báró s Fő Strázsamester Ur!
Vitéz Magyar Hazafiak!

Ha gondolnánk csak igen rövid, és alig egynehány heteket számlálható előbbeni időkre vissza térnek, egy tekintettel által láthatjuk mind azon veszedelmeket, a melyeknek alá volt vetetve kegyelmes jó Királyunk, édes hazánk, és Törvényes Constitutionk, de valamint könyves szemekkel tekintjük egy részről azon veszedelmes környüállásokat, és szomszéd felebarátainknak, s rész szerént a mi Magyar Atyánkfainak is azon rettenetes háboruból származott súlyos viszontagságait, úgy más részről kettőzetett örömmel, és hazafiúi méltó megelégedéssel említhetjük a mi Nemzetünknek a legveszedelmesebb környüállásokban is Királyához, és Törvényes Constitutiojához bé bizonyított alhatatos hűségét, szeretetét, és fedhetetlen buzgóságát. Mert ugyan is a midőn Koronás jó Királyunk a Francia Nemzettel háborúba szállani kényszerítettén, az ő hiv Magyar Jobbágyait Ország Gyűlésére öszve gyűjtötte, és Szentséges személyének, s Felséges házának védelmére meg hívta, s serkentette, a midőn azon Nemzeti gyűlekezeten a mi Hazánknak feje, Felséges Királyi Herceg jó Nádor Ispányuk a fent forgó veszedelmet kinyilatkoztatta, készen volt Nemzetünk kegyelmes Koronás Fejedelmünknek, az egész Felséges Ausztriai Háznak, és Hazánk Törvényes jussainak védelmezésére, és leg ottan életét vagyonyját s minden tehetségét önként, és fűni buzgóságából ajánlotta s fel áldozta.

Nevekedvén pedig napról napra a' feryegető veszedelem, s attól fogva Felséges Urunk is az Országnak Rendeit, és ki küldött követeit honnyiba vissza botsátván, hogy oda Haza kiki jelentést tehessen, és a nagyobb veszedelmeknek elhárítására meg kívántató védelmező intézetek meg tétethessenek, valamint méltán fel tehetjük, hogy Országunknak minden Rendei és Tagja Törvényes kötelezését egész igyekezettel teljesítették, úgy tellyes Hazafiúi meg elégedéssel, és tsalhatatlan bátorsággal mondhatjuk, hogy mi nem tsak Törvényes kötelezésünknek egy pontig eleget tettünk, hanem azon felül a' lovas seregnek sokkal nagyobb számban, mint a' mennyi az Országos fel osztás szerént ezen megyére háromlott, való ki állítása által kegyelmes jó királyunknak védelmezésére tzelező alhatatos, és hűséges buzgóságunkat meg mutattuk, és valamint tetteink bizonyítják, mind azoknak tellyesítésében oly sorénységgel el is jártunk, hogy mind a' lovas, mind pedig a' gyalog Nemes seregeinket igen rövid idő alatt egészen ki állítottuk, és minden tekintetre nézve oly karban helyeztettük, hogy ha a' szükség kívánta volna, Felséges Királyunknak, és édes hazánknak védelmezésére óhajtott kimenetellel fordíthatottak volna.

Hozzád szóllok Méltóságos Fő Stráza Mester! ezen seregnek Vezéréhez! Hozzátok fel és all tisztekhez, hozzátok minnyájatokhoz a' kik ezen Nemes Megyében akár a' lovas akár pedig a' gyalog sereg között fegyvert fogtatok, és Fejedelmek, s Hazátoknak védelmezésére oly készen tállattatok, hogy mihelyest a' haza környüállásai tudotokra esett, mihelyest a' Megye zászlói alá meg hívatattatok; azonnal egész hazafiúi buzgósággal, és igaz Magyar Nemzeti hűséges igyekezettel

tódultatok Törvényes Királyunknak, és édes Hazánknak védelmezésére, könnyebbitettétek ezen Megye Rendeinek munkás igyekezeteket, diszesítettétek a' Magyar Nemzetnek Vitéz tulajdonságairól világ előtt esméretes Nemzeti erkölcsait, érdemesekké tettétek magatokat a' Felséges Királyunk kegyelmére, Nemzeti virtusaitoknak viselésére és ezen Megye Rendeinek tellyes meg elégedésére.

Te pedig ezen Nemes seregnek vezére, Méltóságos Fő Stráza Mester! a' ki hazafiúi szép erköltseidnek példáját adad akkor mindjárt, midőn a' Nemzeti Gyülekezet alkalmosságával a' fenyegető nagy veszedelemről tudósítást vevén, azonnal a' Fels. Nádor Ispányál ajánlottad magadat ezen zászló alá, és ajánlásod mellett nem tsak alhatatosan megmaradtál, hanem minden házi dolgaidnak hátra tételével egyedül a' haza szolgálatjában foglalatoskodtál oly kívánt kimenetellel, hogy mind a' seregek ki állításában tapasztaltott nagy könnyebbséget, mind pedig ezen seregnek a' katonai fenytékben állandóul meg mutatott jó Rendtartását, és annak a' haza védelmezésére lett el készítését nagy részént néked, és a' Te Hazafiúi buzgóságodnak lehet tulajdonítani, legyen tehát ezért a' Te jutalmad ezen Megye Rendeinek tellyes meg elégedése, és azon magad meg győződése, hogy Királyodnak, hazádnak és Nemzetednek igazán s hiven szolgáltál.

Ti pedig mind a' két seregbéli, fel és all tisztek, Timinnyájan az ezen Megye zászlói alatt katonáskodó vitéz hazafiak! azon felül, hogy ezen Megye rendeinek tellyes meg elégedésére érdemesekké tettétek magatokat, különös meg jutalmazását is fogjátok venni hazafiúi igyekezeteteknek, a' mely majd mindjárt tudotokra fog adatni.

(Vége következik.)

Külföld.

A spanyol cortes a papság és a hitfelekezetek költségvetésében ugyanoly leszállításokat fog eszközölni, mint az állam egyéb kiadási ágaiban.

A Phoenix-parki zavarok megvizsgálására maga a kormány küld ki egy vizsgáló bizottságot, melynek feladata lesz első sorban kitudni, mily része volt a rendőrségnek a zavarok és különösen a vérontás előidézésében. Hir szerint a meetingek ellen nem fog törvényjavaslat a parlament elé terjesztetni, azonban a rendőrségnek jogában fog állani a meetingeket minden oly téren és parkban betiltani, hol a nagyszámu néptömeg összecsoportosulása a forgalmat akadályozná.

Belgrád városa képviselőivé megválasztották igen élénk részvételt mellett Karabiberovicot a szerb bank elnökét és Orsa Lukits kereskedőt. — Mindketten mérsékelt szabadelműek.

Legujabbak.

Ruszsuk, aug. 20. Tirnavában Oroszország fiatal értelmes tisztjelölteket toborz a bolgárság között. Híre jár, hogy Oroszország minden szlávtörzsből egy tisztikart akar alakítani. A dolog igen nagy feltűnést okoz.

Páris, aug. 19. Az „Agence Havas“ magán értesülése szerint egy magasrangú orosz egyéniség egy francia diplomatával folytatott beszélgetésben úgy nyilatkozott, hogy Franciaország leveretése Oroszországot, Poroszországgal szemben ugyanoly helyzetbe sodorta, a milyenben Franciaország Sadowa után volt.

Bécs, aug. 21. Az „Österreichische Correspondenz“ jelenti: A császár holnap Ischlből Bécsbe érkezik, Beust, közös kancellár ma Ischlben időz és holnap este tér vissza Bécsbe.

Aschaffenburg, aug. 21. Tegnap délután Frohnhofen mellett nagy vasuti szerencsétlenség történt. Egy tehervonat a személyvonattal összekoccanván, Szapary gr. Magyarországból és egy orosz meghaltak, és 7 személy megsébesítettet.

Berlin, aug. 21. A görög császár ma Pétervárból ideérkezett, honnan haladéktalanul Rumpenheimba Frankfurt mellett tovább utazott.

Páris, aug. 21. A váltó-meghosszabbítási bizottság tárgyalásai békülékeny fordulatot öltenek, a nyilvános tárgyalás szombaton, vagy hétfőn kezdődik. — Az értekezletek a területkiírítás tárgyában tovább tovább folynak és közeli, kielégítő megoldást engednek reményelni. Algieri tudósítások a fölkelés közeli végét helyezik kilátásba.

Levelezés.

Endrőd, aug. 20.

Tekintetes szerkesztő ur! Nem volt szenvedélyem soha hírlapokban cikkeket írni, hogy ez által kiemelkedni látszassam. Becses hírlapjának 66-ik számában megjelent cikkemre ezen megjegyzést méltóztatott tenni: „Részünkről nem látunk „curiosumot“ a szavazás eredményében, mivel általánosan tudva van, hogy Endrőd község tisztán katolikus népességéből áll.“ Erre csak ennyit bátorkodom válaszolni. Számos éve annak, hogy Endrődön izraelita hitközség létezik, saját hitfelekezeti hivatalnokokkal bir és az itteni iskolákra tetemes adót fizetett; de ezen felül vannak óhitűek is, vagy ez semminek sem tekinthető? midőn tehát „enyém“ és „tied“ről van szó, a kisebbséget ignorálni nem szabad. Különben, ha szavainak hitelt nem ad t. szerkesztő ur, a népszámlálásra hivatkozom, ott minden kitűnik.

Egyébiránt polemiamat befejeztek tekintem ezzel, s kérem ezen soraim közlésére.

Ki mély tisztelettel vagyok t. szerkesztő ur alá-
zatos szolgálja

R.

A fentebbi levélre a következőket jegyezzük meg. Endrőd községben a szavazók összeírása s az összeírás megbirálására ugy a községi, mint a felekezeti iskolát pártolók önmaguk közül egyenlő számban választottak egyéneket, tehát e tekintetben panaszra nem lehet ok. Egyébiránt az 1868-ik évi 38-ik t. c. 44-ik §-ában világosan benfoglaltatik, hogy oly községben, hol a más vallásfelekezeti tanköteles gyermekek száma a 30-at megúti, köteles a község közös népiskolát állítani; a 45. §. pedig: ha nincs a községben 30 más vallásfelekezeti gyermek, akkor az ezen gyermekek is a felekezeti iskolába fognak járni s szüleik ezen iskola költségeihez ugyanazon módon és arányban fognak járulni, mint azon hitfelekezet tagjai, mely az iskolát fentartja. A törvény ez idézetéből tehát az következik, hogy miután Endrődön a más vallásfelekezeti (nem katolikus) tanköteles gyermekek nincsenek a törvénykivánta számmal, a többség akarata ellenére községi iskola állítására nem kötelezhető; következik továbbá az is, hogy miután Endrődön a nem katolikus felekezeti tanköteles gyermekek a létező felekezeti iskolába járhatástól el nem zárják, a törvény rendelkezése elég van téve s így sérelem fen nem forog. És épen az utóbbi okból nincs sérelem azon a t. levélíró ur által felhozott körülményben sem, mely szerint az endrődi izraelita hitközség az ottani iskolákra tetemes adót fizet, mert ha fizet, azért fizet, mivel tanköteles gyermekei a felekezeti iskolába járhatás jogában részesülnek.

Ujdonságok.

— Gróf Almásy Dienes folyó évi aug. hó 17-ik napján, agyszélhűdés következtében, 54 éves korában Bécsben elhunyt. Az idevonathozó gyászjelentés így hangzik: „Zsadányi és török-sz.-miklósi idősb gróf Almásy Kálmán ugy maga mint szintén ifj. gróf Almásy Kálmán unoka öcsöcsé nevében szomorodott szívvel jelenti feledhetlen fivére, illetőleg édes atyja Zsadányi és török-szent-miklósi gróf Almásy Dienesnek, élete 54-ik évében a halotti szentségek ajtatos felvétele után f. é. augusztus hó 17-ik napján agyszélhűdés következtében történt gyászós kimúltát. A boldogultnak hiedeg tetemei f. é. aug. 22-én fognak a kétegyházi családi sírboltban örök nyugalomra tétetni és a

gyászisteni tisztelet ugyan ott, és a többi jószágokon f. hó 24-én megtartatni. Béke lengjen porai felett!“ A holtest folyó hó 22-ére Kétegyházára megem érkező, a temetés tegnap délelőtt volt végbemenendő s ez alkalomra városunkból is számosan készültek Kétegyházára kimenni.

— Dr. Ivánfi delejgyógyászati előadását mult vasárnap a városháza nagy termében, nem nagy számú hallgatóság jelenlétében tartotta meg. A második ilyenü előadás jövő vasárnap lesz, ugyancsak a városháza termében.

— Egy ministeri rendelet megengedi az alföld-fiumei vasut nagyváradi észéki vonalán fekvő biharmegyei Nagy-Szalonta, békésmegyei Gyula és Orosháza, bácsmegyei Bajmok, csongrádmegyei Holdmező-Vásárhely, Szeged Szabadka és Zombor vasuti állomásokon a hasznos háziállatok és azoktól származó nyers termények fel- és lerakodását a fennálló 1859. évi állatjárvány szabályrendeletek szoros fentartása mellett.

— Az alföld-fiumei vasutvonal nagyváradi csabai része a pesti lapokban a leghitelesebb forrásból vett értesítés szerint — f. évi szept. hó 10-kén fog ünnepélyesen átadni a közforgalomnak.

— Jövő szombaton, e hó 26-án, az itt működő színtársulat kedvelt operette-énekésője Káldyné-Dékány Teréz jutalomjátékául „Operai egyveleg“ cím alatt a „Hunyady László“ és „Faust“ operákból részletek fognak előadni, mely alkalommal Fridrich Mihály ur, mint műkedvelő, a jutalmazandó iránti szívességből szintén föl fog lépni. Azt hisszük, hogy talán felesleges is ez előadást a közönség figyelmébe ajánlani; ez előadás egyuttal az utolsó előtti lesz.

— „A sakkjáték tankönyve“ című munkára hirdet előfizetést Márki István ügyvéd s biharmegyei esküdt. A mintegy 18—20 nagy nyolcadrészt ivre tervezett s több mint száz ábrával ellátandó munka Dobay János helybeli nyomdatulajdonos nyomdájából fog a következő novemberben kikerülni, előfizetési ára 2 ft, mely összeg folyó évi oct. 1-ig szerzőhöz N.-Szalontára, vagy Dobay Jánoshoz Gyulára küldendő. Ajánljuk e művet a közönség figyelmébe, mely bizonyára szívesen veendi ezen, a szelleműs sakkjátéknak hazánkban terjesztését, egyuttal pedig annak rendszeres megtanulását előző szakkönyv megjelenését.

— + A fűtőcan van egy ház olyan állapotban, mint Petőfi „Betekints“ csárdája, s a ki talán nem tudná, hogy miképen, nézett ki e csárde az csak nézze meg a Daimelféle házat. Több két hónapjánál, hogy egy nagy zivatar alkalmával ennyire megrongálódott, s az óta folytonosan ázik s ma-holnap összedől. És ez a ház a fűtőcan áll, s annak is legnépesebb részén. Ha lehetne rendőrségünkkel beszélni, megkérdenők tőle, mi szándoka e rommal? De nekünk nincs rendőrségünk mint ezt már régesrégén szomoruan tapasztaljuk. Vagy lebontatni a falakat, vagy meghagyni a tulajdonosnak a jókarba helyezést, ez itt a teendő míg szerencsétlenség elő nem áll. Tudhatná pedig ezt kinek tudnia is kell, s ki naponkint látja a rozszant falakat.

+ Ez is levélcim. A napokban a helybeli postán következő című levelet adtak fel: „Fiamat Csik Mihály az isten áldja meg Simánd városában, küldi az apja az Csik András, Gyula városából, ajánlja az levelét sürü könyhullatással, hogy látogassa meg őt Csik Mihály a ki fiam Simánd városában, hogy az isten őtet mindétig áldja meg bérmentve mert én Csik András vagyok Gyula városában.“ — Ide aztán már belső tartalom sem kell.

+ Halastavunk igen szépen gyarapodik. Nézek talán könyörgöm, hogy hol van ez a mi halastavunk? A fűtőca kellő közepén a nagy templomhoz közel, hol bírák uraimék s a szépségeti bizottmány tagjai naponként eljárnak. És e pompás kipárolgás aztán kevesbiti a betegségeket. De minek is hányunk falra borsót, minek beszélünk vakkal a színekről?

— Püspöki Alajos sarkadi plebános ur ma tartja 25 éves áldozásának ünnepét, mely al-

kalomból többen rándultak át barátjai s tisztelői közül. Fogadja a derék pap részünkről is szerencse kívánatunkat.

— Helyreigazitások. Lapunk ma egy heti számában hibásan volt említve, hogy a nőegylet bizottmányába megürlt helyre Placzné lett megválasztva; — a választás Schröder Mihálynéra esett. Utolsó számunkban pedig a honvédtisztí banquetteről irt referadánkban szintén hibásan van említve első szónoknak Neumann apát ur; a szónoklatokat Birsi őrnagy ur kezdvén meg.

+ Dóry Judit jutalomjátéka ma lesz. A k. a. annyi kellemes estét szerzett közönségünknek ez idény alatt, hogy némi köteleességszerű áldozatot hoz közönségünk ninél tömegesebb megjelenésével. A „Nőnövelde“, s „Jelszó: hortyogni“ című darabok kerülnek színre, mindkettő igen kedves mulattató kis darab. Szerettünk volna, ez alkalommal valamely jó drámát látni, a kisasszony hajlamai s hivatása inkább e szakban ismertetvén meg velünk eddigi működésében — azonban ismerve a viszonyokat s körülményeket megnyugsunk az operette- s vigjátékban is, és hozzuk meg anyagi jutalmát a művésznőnek számos megjelenésünkkel.

Vegyesek.

Dáni Ferencz, Arad és Kecskemét városok főispánjának beigtatása Aradon e hó 21-én, Kecskeméten pedig f. hó 28-án fog megtartatni.

A magyar orvosok és természet vizsgálók ez idei aradi nagygyűlésére a központi bizottság lankadatlan buzgalommal teszi meg az előkészületeket, írja az „Alföld“; legterheesebb föladat a szállásolási albizottságnak jutott, melyek tagjai mindent elkövetnek, hogy az érkező vendégeket alkalmas helyeken lehessen elszállásolni. A nagygyűlés, — miután már eddig csak dr. Darányi János urnál többen, mint százötvenen nagyrészt orvosok jelentették be, hogy jönni fognak, a pesti titkári hivatalban jelentkezők száma pedig legalább is kétszer annyira mehet, — előreláthatólag igen látogatott leend, s a most már a legnagyobb éréllyel vezetett előkészületek és általánosságá válotott érdeklődés után is itélve, teljesen sikerülni fog.

Néptanítók számára hathetes gazdasági tanfolyamot rendeznek az 1872-ik év nyári szünidejében a kolos-monostori gazdasági tanintézetben.

Erdély első sajtó pere az ujonnan föllállított esküdtszék előtt, mint a „Kelet“ értesül, a „Nemere“ é lesz a „Kronstädter Zeitung“ ellen.

— Az 1873-ki bécsi kiállítást páratlaná akarják tenni. Különös tekintettel lesz a rendezőség a képző művészetek iránt, s a mi még sehoh sem történt e szakban egy külön osztály is lesz a műkedvelők által készített művek számára, hogy ez által napfényre jöhessenek az egész földön a műkedvelőknél rejlő műkincsek s hogy ez által a műkedv még nagyobb körben ébresztessék föl.

— A kolera Poroszországban. A „Daily News“ nek távirják Königsbergből, hogy ott mult szombaton 19 személy eset a kolera áldozatául 40 megbetegedett közül; vasárnap pedig 38 betegedett meg s 16 halt meg bele. A rendőrség elrendelte, hogy a kikötőt nem szabad elhagyni egy hajónak sem, mielőtt orvosilag megnem vizsgálattott. A porosz hatóságok mindenfelé a legszigorubb rendszabályokhoz nyulnak e vészes ragály elfojtására.

— A kecskeszakál a katonaságnál eltiltatott. Aug. 19-én adatott ki a napiparancs, mely szerint van ugyan tökéletes szakálnövesztési szabadság de a kecskeszakál (Knebelbart) viselése szigoruan eltiltatik.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Ertékpapírok előnyös szerzése.

Alább elsorolt értékpapírokat ajánlom a n. é. közönségnek, a mennyiben azoknak megszerzése havi részletfizetés mellett és csekély összeggel könnyen elérhető.

1. 100 frtos magyar állam sorsjegy	6 frtos	részletfizetésre	huzás aug. 15.
1. 50 " " " "	3 " "	" "	" "
1. 1864-iki " " " "	7 " "	" "	" "
1/2. " " " "	4 " "	" "	f. é. sept. 1.
1/5. 1860-iki " " " "	7 " "	50 kr.	huzás
1. 1839-iki és 1. török 400 frkos	10 " "	" "	angusztnus
1. 400 frankos török	5 " "	" "	1-én.
1. 400 " " és 1. 1864	10 " "	" "	huzás aug. 1.

Társas játék 20 drb 1839-ki sorsjegyre 10 frtos havi fizetés mellett, melyre 1. 21-ik junius 1-én kihuzott sorozat ráadásul adatik, így az illető vevőnek már sept. 1-én törtéendő huzásnál biztos nyereségre nyújt kilátást, a mennyiben azon kihuzott sorozatnak mindenesetre nyernie kell.

Az 1864-ki 5⁰/₀ ot, 1860-ki 5⁰/₀ török 400 frkos 3⁰/₀ ot kamatoznak.

Az 1839-ki sorsjegyeknek még csak 5 huzásuk lesz legközelebb sept. 1-én számhuzás főnyerő 220,000 ezenkívül 4560 nyerő.

Kik a fentebb említett sorsjegyek egyikét veszik, már az első részletfizetés után, igényt tarthatnak bármely nyereségre.

Minél gyakoribb megrendeléseket kér és azonnal elintéz Gyulán

Nagy Ferencz könyvkereskedő.

81)

NAGY FERENCZ könyvkereskedésében Gyulán

Alcser- (Paulovytz-féle házban) alább jegyzett legújabb könyvek kaphatók:

Államigazgatás és igazgatásijog alapvonalai Stein Lörinc után Kautz G. ára 5.—
1871. évi törvények 8-adrét (I—XLIII.) 1.50
Tissot Eszterházy Johanna-Gabriella hercegnő 1.80.

Hunfalvy utazás a Balti tenger vidékein, két kötet füzve 4.60 kötve 6.—

Feval néma cimborák 1—4, füzve 4.—

Ponson du Terrail Fekete mise 1—4, füzve 4.—

Ponson du Terrail Az éj lovagjai 1—3, füzve 2.40.

Rüstov porosz-francia háboru 1—3, füzve 3.—

Rajta párok táncoljunk diszes kötésben 1.40
Vedd szivemet szivedért szerelmi levelező könyv 1.20.

Továbbá megrendelhetők, **levélpapírok és borítékok** egybevitelével, (monogramm) **cimerrel vagy névvel, látogató-jegyek, ragpecsétek,** és más a körmetszésbe vágó cikkek. A rendelések gyorsan és pontosan jutányos áron eszközöltetnek.

87)

Cséplőgép

Csontos István békési lakos, kévébe kötött vagy vontatóba rakott gabonát előnyös föltételek mellett cséplésre elvállal. A tiz lóerejű gőzgép tetszés szerint fával vagy szalmával fűthető. A cséplés azonnal megkezdhető. 1—3 (92)

Szives figyelmeztetésül!

Ajánlunk mindenkor jól rendezett és dúsán ellátott disz-norinbergi és rövidárú kereskedésünkben, mindenféle hölgy-, úri- és gyermekezipőket legjobb készítményben; — nagy választékban fehér ruhákat urak és hölgyek részére; — szintűgy fehérneműeket és bélésnek valókat, csipkéket, selyem-, atlasz- és bársony szalagokat minden szélességben; — tartunk továbbá nagy rakományt **gyászczikkékben is.** —

Fűszer-, anyag- és festékkereskedésünkben, minden a legjobb minőségben kapható, egybekötve az első aradi gőzmalom lisztraktárának örleményével gyári áron.

Midőn t. vevőinket pontos előzékeny szolgálat és méltányos árakról biztosítjuk, ajánljuk magunkat becses figyelmükbe.

1—3 (91)

Silberstein testvérek.

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szives megrendelésre megküldi a következő új találmányokat: **Szakálahagyma** hiteles szer, melynek használatát a legteljesebb szakál vagy bajusz no a csupasz helyen. A kezeség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használatát folyóvíz, tiszta víz, sőt szőlő, májfoltok, pattanások, himélhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságszor, az alkalmatlan izzadságot a lábakról eltávolítja. Csomagja 40 kr.

Három perc alatt Legjobb fogszer, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehérkékké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolítható. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztítható. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjából sűrűbbé téve készítették, minden viágos hajszót a leg-
 rövid idő alatt sötétte változtat. Egy üveg ára 45 kr., elegendő egy egész szoba butorzatára, s pótol minden fenyvezést. 46) 8—12

Bütor-máz egész szoba butorzatára, s pótol minden fenyvezést. 46) 8—12

Villanyos fogkefék 45 krajával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál RIX ANTAL urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak.

TÉNY AZ, hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifúság minden külső előnyét kölcsönöztek és hogy frissességét, szépségét s a bőr simaságát késő korukig megőrizték. A hírneves madame de Pompadour XV-ik király udvaránál, egy oly recept birtokában volt, mely neki előhaladott korúg vesztésülettől előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A paprosok, melyekben a szer őriztetett, egy főnemes család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcbőr szépsége mai napig is hamulat tárgya és dr. Rix-nak, ki esetleg orvosi s egyéb érdeklődésre jött velök, sikerült a titokban őrzött papírok tartalmába betekinteni s okkint a Pompadour-pasztát, a nemében legfeljebb mulatában szert, az egész világot előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartó szer, melylyel a széplős, májfoltok, kiütések s minden az arcbőrön előforduló ilyen bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcbőrnek újul frissességét kölcsönöz. Sok oldalu bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekinthetők mindenkinek nyitva állanak.

47) **Én Rix Vilma** 8—12

mindentit óva intek, hogy a másutt hirdettet Pompadour-pasta vásárlásától őrizkedjék, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakasmon vétett. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezeség annyira biztosított van, hogy a siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Egy tégely ára 1 frt 50 kr. o. é.

RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Gross Mohrengasse Nr. 14. I. Stiege, Thür 62.

Köszönetiratok nem nyilvánítottak.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

500 öl legjobb minőségű 2 éves vágású tölgy tűzifa

gású tölgy tűzifa

nagyobb s kisebb részletekben a dobozi erdőben eladó.

Értekezhetni B.-Csabán a gőzmalomban,

Gyulán Rosenthal Mártonnál. 89) 2—3

Kiadó magtár

Dobay János nyomdatulajdonos házában. 2—3

90)

Értekezhetni ugyanott.